

FM: Ekonomiskās izaugsmes palēnināšanos pirmajā ceturksnī noteica enerģētikas sektors

Publicēts: 31.05.2019.

Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP) salīdzināmajās cenās šā gada pirmajā ceturksnī pieauga par 3%, informē Centrālā statistikas pārvalde. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, kad ekonomika pieauga par 4,8%, tautsaimniecības izaugsme šā gada sākumā ir palēninājusies, lai gan pirmā ceturkšņa pieaugums ir par 0,2 procentpunktiem augstāks nekā liecināja pirms mēneša publiskotais IKP ātrais novērtējums. Tomēr, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, IKP pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem uzrādīja samazinājumu – par 0,1.

“Gada sākumā ekonomiskās izaugsmes vājināšanos noteica pārejoši faktori. Lai arī turpmākajos šā gada periodos izaugsme būs zemāka nekā pērn, tomēr Latvijas ekonomiskās izaugsmes perspektīvas ir stabilas un liecina par Latvijas tautsaimniecības noturību un diversificēto struktūru,” norāda finanšu ministrs Jānis Reirs.

Latvijas ekonomikas izaugsmi pirmajā ceturksnī veicināja gan uz eksportu orientētās, gan uz iekšējo tirgu vērstās nozares. Apstrādes rūpniecības pievienotā vērtība 2019. gada pirmajā ceturksnī salīdzinājumā ar pērnā gada pirmo ceturksni palielinājās par 5%, ko nodrošināja spēcīgie ražošanas apjomi koksniecībā, metālapstrādē un mašīnbūvē. Jāatzīmē, ka nozares izaugsme būtu vēl spēcīgāka, ja nesamazinātos pārtikas produktu un nemetālisko minerālu izstrādājumu izlaides apjomi.

Pozitīvu attīstību šā gada pirmajā ceturksnī joprojām uzrādīja transporta un uzglabāšanas nozare, kuras pievienotā vērtība salīdzinājumā ar iepriekšējā gada pirmo ceturksni pieauga par 4%. Šo kāpumu nodrošināja kravu apgrozījuma pieaugums ostās par 10,4%, palielinoties ogļu, konteineru un ģenerālkraavu apjomiem, kamēr kravu apjoms dzelzceļā pirmajā ceturksnī saruka par 2%. Savukārt pasažieru skaits lidostā “Rīga”, uzrādot pieaugumu jau kopš 2014. gada otrās puses, šā gada pirmajā ceturksnī palielinājās par 5,7%. Tomēr sagaidāms, ka turpmāk transporta nozares izaugsmes tempi bremzēsies, ko noteiks tendenču maiņa ostu darbībā, par ko jau liecina samazinājums šā gada aprīlī, kad kopējais kravu apgrozījums saruka par 13,6%, turklāt kritums turpinājās arī dzelzceļa darbībā.

Tirdzniecības nozares pieaugumu par 5,6% pirmajā ceturksnī lielā mērā nodrošināja vairumtirdzniecības kāpums. Tajā pašā laikā mazumtirdzniecība pieauga lēnāk, neskatoties uz to, ka iedzīvotāju pirkspēja šogad turpina uzlaboties, pirmajā ceturksnī reālajai darba samaksai palielinoties par 4,8%.

Šogad ievērojami lēnāk nekā pērn, kad tika sasniegts augsts būvniecības apjomu līmenis, attīstās būvniecības sektors. Šīs nozares pievienotā vērtība 2019. gada pirmajā ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada pirmo ceturksni palielinājās par 7,4%. Jāatzīmē, ka pirmajā ceturksnī nelielu samazinājumu (-2,4%) jau uzrādīja inženierbūvniecība, kas, balstoties uz Eiropas Savienības (ES) fondu investīcijām, iepriekšējos divus gadus bija uzrādījusi spēcīgu izaugsmi. Jāatzīmē, ka ES fondu finansējums būvniecībai šogad saglabāsies aptuveni iepriekšējā gada līmenī, un turpmākajos gados tas samazināsies, tādējādi lielāka loma sektora izaugsmē būs privātajiem būvniecības projektiem. Dati par izsniegtajām būvatļaujām liek sagaidīt, ka turpmākajos periodos palielināsies biroja ēku, rūpnieciskās ražošanas ēku, dzīvojamo māju celtniecība.

Negaidītu pieaugumu šā gada pirmajā ceturksnī uzrādīja finanšu un apdrošināšanas darbības, nozares pievienotajai vērtībai palielinoties par 7,1%. Lai arī tas tiek skaidrots ar finanšu instrumentu tirdzniecības darījumu peļņas pieaugumu un izdevumu samazinājumu, jānorāda, ka šis pieaugums izveidojies no zemas pērnā gada bāzes, kad 2018. gada pirmajā ceturksnī finanšu nozares pievienotā vērtība saruka par 30%.

No nozaru aspekta pievienotās vērtības pieaugums 2019. gada pirmajā ceturksnī reģistrēts arī virknē pakalpojumu nozaru – informācijas un komunikācijas pakalpojumos, komercpakalpojumos, veselības un sociālās aprūpes pakalpojumos, mākslas un

izklaides nozarēs u.c. Savukārt kritumu par 18,5% uzrādīja enerģētikas, gāzes un siltumapgādes sektors, ko ietekmēja nozares neatkarīgi faktori. Sauso laikapstākļu dēļ kopējie elektroenerģijas ražošanas apjomi pirmajā ceturksnī saruka par 24%, turklāt arī aprīlī bija reģistrēts spēcīgs saražotās elektroenerģijas apjomu kritums, savukārt turpmākajos mēnešos enerģētikas sektorā gaidāma stabilizēšanās.

Vēl viena nozare, kurā šā gada pirmajā ceturksnī tika reģistrēts pievienotās vērtības sarukums, bija nekustamie īpašumi, kas gada griezumā samazinājās par 4,4%, liecinot par darījumu ar nekustamo īpašumu kritumu. To apliecina dati par hipotekārajiem kredītiem, šā gada pirmajā ceturksnī no jauna izsniegto kredītu mājokļa iegādei apjomi samazinoties par 2,3%. Tikmēr dzīvojamo māju celtniecības pieaugums turpinās, kā arī pašreizējie komercbanku kredītnosacījumi apvienojumā ar ALTUM programmām mājokļa iegādei stimulē iedzīvotājus iegādāties nekustamo īpašumu, kas varētu atspoguļoties nekustamo īpašumu nozares rezultātos nākamajos ceturkšņos.

Kopumā privātais patēriņš 2019. gada pirmajā ceturksnī bija par 3% augstāks nekā pirms gada. Tas ir zemāks pieaugums nekā iepriekšējā gadā, lai gan arī šā gada sākumā nosacījumi darba tirgū ir bijuši labvēlīgi privātā patēriņa kāpumam, jo ir turpinājies gan bezdarba līmeņa sarukums, gan darba samaksas kāpums. Tikmēr, neskatoties uz ārējās ekonomiskās vides vājināšanos, preču un pakalpojumu eksports pirmajā ceturksnī palielinājās par 3,6%, savukārt investīcijas uzrādīja kāpumu par 8%, ko pozitīvi ietekmēja arī valsts kapitālo izdevumu pieaugums, tajā skaitā ES fondu investīcijas.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-ekonomiskas-izaugsmes-paleninasanos-pirmaja-ceturksni-noteica-energetikas-sektors>